

ศักยภาพในการรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดภูเก็ต

Phuket's Potential for Wellness Tourism

หิรัญญา กลางนุรักษ์^{1*} และเกดศิริ เจริญวิศาล²

Hiranya Klangnurak^{1*} and Kaedsiri Jaroenwisat²

*Corresponding author, e-mail: hiranya.k@pkru.ac.th

Received: July 25th, 2022 ; Revised: April 12th, 2023; Accepted: April 20th, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดภูเก็ต โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยองค์ประกอบการท่องเที่ยว 5A ใช้กรอบการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกผ่าน PEST Analysis และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในจังหวัดโดยใช้ Functional Analysis ซึ่งสะท้อนถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดภูเก็ต พบว่า จากการวิเคราะห์องค์ประกอบการท่องเที่ยว 5A ของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดภูเก็ต มีด้านที่พัก (accommodation) และด้านกิจกรรม (activity) เป็นจุดแข็งของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกมีปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเติบโตของการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพที่เห็นได้ชัดเจน คือ การเปลี่ยนแปลงด้านประชากรศาสตร์ จำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น วิถีชีวิตและพฤติกรรมของผู้ที่สร้างความเครียดในสังคม ความเหนื่อยล้า ส่วนปัจจัยภายในที่มีความได้เปรียบคือด้านการเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในระดับโลกสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาได้ เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่สวยงามและอาหารขึ้นชื่อระดับโลก สิ่งเหล่านี้ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการดึงดูดนักท่องเที่ยวที่ใส่ใจสุขภาพเลือกมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต เพราะนักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์จากการท่องเที่ยวที่หลากหลาย มากกว่าการเดินทางเพื่อมาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพียงอย่างเดียว และปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาอัตลักษณ์ของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของภูเก็ต คือ กำหนดทิศทาง การเชื่อมโยงและบูรณาการระหว่างบริการเชิงการแพทย์และการส่งเสริมสุขภาพของภูเก็ตที่เกิดจากความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ศักยภาพในการรองรับ จังหวัดภูเก็ต

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยวและบริการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

Instructor in Major of Tourism and Hospitality Management , Faculty of Management Science, Phuket Rajabhat University.

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยว โรงแรม และอีเวนต์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Instructor in Major of Tourism, Hotel and Event Management Faculty of Management Science, Silpakorn University.

Abstract

This academic article's objective is to examine the potential of wellness tourism in Phuket by analyzing tourism components (5A), utilizing the framework to analyze the external environment via PEST Analysis, and analyzing the environment within the province via Functional Analysis, thereby revealing the strengths and weaknesses of wellness tourism in Phuket. From an analysis of the 5A tourism components of wellness tourism in Phuket, it was determined that accommodations and activities are strengths of wellness tourism. In external factor analysis, it's clear that one of the main things driving the rise of wellness tourism is the changing population, the growing number of seniors, the lifestyles and habits of people who cause stress and fatigue in society. The internal advantage is that it is a world-renowned tourism city with stunning seaside attractions and world-class food that may attract tourists. These are essential features in attracting health-conscious travelers who choose to visit Phuket since tourism provides a variety of activities other than wellness tourism. These are essential factors in attracting health-conscious tourists who choose to travel to Phuket, as tourism provides visitors with a variety of experiences beyond wellness tourism. Also, a key part of Phuket's identity as a wellness tourism destination is figuring out how medical services and health marketing on the island can work together. This can only be done when all the relevant sectors work together.

Keywords: Wellness Tourism, Potential, Phuket

บทนำ

ปัจจุบันการพัฒนาการท่องเที่ยวในหลายประเทศเน้นให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นหลัก ซึ่งนำรายได้จำนวนมากมาสู่ประเทศทุกปี ในภาพรวมเศรษฐกิจสุขภาพโลกเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่องมากในปี พ.ศ.2562 โดยมีมูลค่าตลาดรวม 4.8 ล้านล้านดอลลาร์ เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2560 มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปีอยู่ที่ 6.4% มูลค่า 4.2 ล้านล้านดอลลาร์ เมื่อดูจากการจัดอันดับของ Global Wellness Institute ประจำปี พ.ศ. 2561 ซึ่งได้มีการจัดอันดับรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทุก 2 ปี พบว่าประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอยู่ที่ 12,000 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2560 เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 13% จากปี พ.ศ. 2558 สำหรับในปี พ.ศ. 2564 ที่ผ่านมานั้น จากการประเมินความพร้อมของประเทศไทยในการรับมือการแพร่ระบาดโรคติดต่อ ปี พ.ศ. 2564 โดยมหาวิทยาลัย จอนส์ ฮอปกินส์ สหรัฐอเมริกาพบว่าประเทศไทยได้รับการจัดอันดับให้เป็นประเทศที่มีความมั่นคงทางสุขภาพ (Global Health Security Index : GHS) อันดับที่ 5 ของโลกจากทั้งหมด 195 ประเทศ และเป็นอันดับ 1 ของเอเชีย อีกด้วย

ประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะได้รับส่วนแบ่งการตลาดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่สูงขึ้นในอนาคต เพราะประเทศไทยได้มีการพัฒนาให้มีหน่วยแพทย์ที่มีคุณภาพ ราคาไม่สูงเมื่อเทียบกับคุณภาพที่ได้รับจากการรักษา นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ อาทิ ทะเล ภูเขา หรือแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ที่มีความสวยงามทางสถาปัตยกรรม เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นข้อได้เปรียบในการดึงดูดนักท่องเที่ยว

ต่างชาติอีกด้วย (วาริพร ชูศรี และวรลักษณ์ ลลิตศศิวิมล, 2563) การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยได้รับการส่งเสริมจากการผลักดันของรัฐบาล ที่ได้กำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ดังจะเห็นได้จากแผนยุทธศาสตร์ของรัฐบาลในการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางด้านสุขภาพพระระดับสากลภายใน 10 ปี (พ.ศ. 2560–2569) และกำหนดวิสัยทัศน์ในการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคอาเซียน (กระทรวงสาธารณสุข กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, 2562) อย่างไรก็ตามถึงแม้ภาครัฐจะให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแต่องค์ความรู้ด้านการพัฒนาศักยภาพยังมีอยู่อย่างจำกัดจากการศึกษาเอกสารทางวิชาการ และผลงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่าเน้นการให้ความสำคัญในการศึกษาด้านอุปสงค์ทางการท่องเที่ยวเป็นส่วนใหญ่ อาทิ แนวโน้ม พฤติกรรม ความต้องการ ประสบการณ์ เป็นต้น (Sookmark, 2011; Kianwatana, 2018; Huang, 2012)

จังหวัดภูเก็ตเป็นอีกหนึ่งจังหวัดของประเทศไทยที่มีชื่อเสียงทางการท่องเที่ยว และทำรายได้ให้กับประเทศไทยอย่างมหาศาลในแต่ละปี ภูเก็ตนอกจากจะมีชื่อเสียงด้านการท่องเที่ยวทางทะเล และธรรมชาติแล้วนั้นยังมีธุรกิจด้านสุขภาพที่กำลังเติบโตโดยเฉพาะธุรกิจสปาที่มีชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับในระดับโลก และพร้อมที่จะเป็นศูนย์กลางการบริการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ตามนโยบายของรัฐบาลที่มอบหมายให้กระทรวงสาธารณสุขได้ร่วมกับจังหวัดภูเก็ตจัดทำโครงการ “ยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจังหวัดภูเก็ต สู่มืองท่องเที่ยวระดับโลก” โดยขอใช้พื้นที่ราชพัสดุของกรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง เพื่อมอบให้โรงพยาบาลวชิระภูเก็ตดำเนินการจัดสร้างศูนย์บริการทางการแพทย์และสาธารณสุข ระดับนานาชาติแบบครบวงจร (International Health Plaza) จัดสร้างศูนย์อภิบาลสุขภาพผู้ป่วยสูงอายุนานาชาติ (Premium Long Term Care) จัดสร้างศูนย์ใจรัก (Hospice Care) และจัดสร้างศูนย์เวชศาสตร์ฟื้นฟูครบวงจร (Rehabilitation Center) ภายใต้กรอบนโยบายการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจของจังหวัดภูเก็ต พร้อมทั้งเป็นการอำนวยความสะดวกให้ประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวเข้าถึงการบริการด้านสุขภาพที่ได้มาตรฐานระดับสากล ให้บริการครบวงจร

จากข้อมูลข้างต้นจึงพบว่า ภูเก็ตไม่ควรหยุดนิ่งในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ บทความวิชาการนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดภูเก็ตนำไปสู่การกำหนดแนวทางในการพัฒนาต่อไป โดยใช้การวิเคราะห์ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพด้วย องค์ประกอบการท่องเที่ยว 5A ใช้กรอบการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกผ่าน PEST Analysis และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในจังหวัดโดยใช้ Functional Analysis สะท้อนถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดภูเก็ต

ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีจุดกำเนิดมาจากสปา (Spa) หรือแหล่งอาบน้ำแร่ ซึ่งในสมัยโรมันเป็นที่รู้จักในฐานะแหล่งบำบัดโรคโดยการอาบน้ำแร่ ซึ่งได้รับความนิยมมาจนถึงสมัยกลาง ต่อมาในศตวรรษที่ 16 ได้มีการเปลี่ยนแปลงแนวความคิดเกี่ยวกับสปาให้เป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งมีปัจจัยส่งเสริมคือ การพัฒนาด้านการคมนาคมขนส่งโดยการสร้าง Stage Coach ทำให้การเดินทางมีความสะดวกมากขึ้น ส่งผลให้สปากลายเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจสำหรับชนชั้นสูงหรือผู้มีฐานะดี ต่อมาเพื่อให้เกิดการขยายตัวทางธุรกิจในวงกว้างมากยิ่งขึ้น จึงได้มีการสร้างที่พักแบบรีสอร์ทในแหล่งอาบน้ำแร่ ทำให้ธุรกิจที่พักมีการเติบโตอย่างรวดเร็ว จึงมีการขยายสร้างที่พักริมชายหาดซึ่งได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว ส่งผลให้ธุรกิจสปาได้รับผลกระทบอย่างมากและเข้าสู่ภาวะถดถอย (Karnjanakit, 2014)

ตามความหมายของสถาบันด้านสุขภาพสากล (Global Wellness Institute: GWI, 2014) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพหมายถึง การเดินทางที่แสวงหาการบำรุงและส่งเสริมสุขภาพให้ดียิ่งขึ้นสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยว จะมีทั้งนักท่องเที่ยวที่มีจุดประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเท่านั้น และอีกกลุ่ม ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่มีจุดประสงค์ในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น ๆ ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ การบริการด้านการแพทย์ การบริการด้านสุขภาพ และผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพและสมุนไพร ทั้งนี้ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ให้ข้อมูลไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สามารถแบ่งความหมายตามวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวได้ 2 ประเภท คือ 1. การท่องเที่ยวเชิงบำบัดรักษาสุขภาพ (Health Healing) เป็นการท่องเที่ยวที่รวมเอาการบำบัดรักษาโรคหรือฟื้นฟูสุขภาพมารวมเข้าไว้กับการเดินทาง เช่น เดินทางมาเพื่อท่องเที่ยว และเข้ารับบริการด้านทันตกรรมต่างๆ หรือเข้ารับการผ่าตัดเสริมความงามในโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาล เป็นต้น และ 2. การท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ (Health Promotion) เป็นการท่องเที่ยวไปยังแหล่งต่างๆ และพักในโรงแรม รีสอร์ท หรือศูนย์สุขภาพ เพื่อร่วมทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพยังสถานที่นั้น ๆ ที่ได้จัดเตรียมบริการไว้ เช่น การนวดแผนไทย สุคนธบำบัด อาบน้ำแร่ เป็นต้น

ประเภทของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism)

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทหลักๆ ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ (Wellness Tourism) และการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ (Medical Tourism) (Csapo and Marton, 2017) ดังนี้

1. การท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ (Wellness Tourism) คือ การท่องเที่ยวแบบองค์รวมที่รวมการท่องเที่ยวเพื่อเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวและทำกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยทั่วไปไว้กับการทำกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพ กล่าวคือ เป็นลักษณะการจัดสรรเวลาส่วนหนึ่งจากการเดินทางเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวและทำกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ เพื่อทำกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพตามหลักวิชาการที่มีมาตรฐาน เช่น การนวด ออบสมุนไพร และวาริบำบัด เป็นต้น การท่องเที่ยวในลักษณะนี้ช่วยส่งเสริมให้ร่างกายนักท่องเที่ยวรู้สึกผ่อนคลาย ส่งผลให้มีสุขภาพจิตที่ดี เป็นการเพิ่มพูนสมรรถนะร่างกายให้แข็งแรง และปรับสมดุลในร่างกาย

2. การท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ (Medical Tourism) คือ การท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์มุ่งเน้นการบำบัดรักษาสุขภาพโดยใช้รูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวเป็นส่วนเสริมในการบำบัดรักษาสุขภาพโดยใช้รูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวเป็นส่วนเสริมในการบำบัดรักษาสุขภาพให้มีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น ก็คือ เป็นลักษณะการเดินทางท่องเที่ยวที่จัดสรรเวลาบางส่วนในระหว่างการท่องเที่ยวไปรับการบำบัดรักษาสุขภาพทางการแพทย์ และการฟื้นฟูสุขภาพในโรงพยาบาล หรือสถานพยาบาลที่ได้รับรองมาตรฐาน เช่น การตรวจร่างกาย การทำพันธุกรรม เป็นต้น การท่องเที่ยวเชิงบำบัดรักษาสุขภาพเน้นประโยชน์ต่อการรักษาฟื้นฟูสุขภาพของนักท่องเที่ยวเป็นสำคัญ หรืออาจจะเป็นการพักผ่อนหลังจากการเข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาล การที่ผู้ป่วยได้ทำกายภาพบำบัดหรือพักผ่อนในสถานที่ที่ไม่ใช่โรงพยาบาลแต่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีธรรมชาติสวยงาม บรรยากาศดี ย่อมส่งผลดีต่อสุขภาพกายและใจของผู้ป่วย

นอกจากนั้น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพยังสามารถเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ ที่มีลักษณะการท่องเที่ยวและเป้าหมายที่ไปไหนทิศทางเดียวกัน เช่น การท่องเที่ยวเชิงสปา การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและความงาม เป็นต้น

โดยสรุป การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หมายถึง การท่องเที่ยวที่ผสมผสานการเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวกับการใช้บริการด้านสุขภาพ ร่วมกับกิจกรรมอื่นๆ ที่ช่วยส่งเสริมสุขภาพ โดยการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ การท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ และการท่องเที่ยวเชิงบำบัดรักษา

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย

ประเทศไทยถือว่าเป็นหนึ่งในจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพชั้นนำของโลก ในช่วงเวลาปกติ ก่อนเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการดึงดูดชาวต่างชาติ สามารถสร้างรายได้มหาศาล สำหรับประเทศไทยสามารถแข่งขันด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้ โดยมีความโดดเด่นด้านการบริการที่มีคุณภาพของคนไทย รวมทั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวชั้นนำ สามารถตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของนักท่องเที่ยวจากทั่วทุกมุมโลก Medical Hub หรือ ศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ เป็นหนึ่งในเป้าหมายของรัฐบาลตามแผนยุทธศาสตร์ชาติด้านขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยยกระดับมาตรฐานการดูแลสุขภาพในเชิงของการท่องเที่ยวต่อยอดสู่การสร้างงาน สร้างอาชีพและพัฒนาวิชาชีพ โดยวางยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ หรือ Medical Hub ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานหลักในการบริหารขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ โดยมี 4 ผลผลิตหลัก ดังนี้ 1. ศูนย์กลางการบริการสุขภาพ 2. ศูนย์กลางการบริการเพื่อส่งเสริมสุขภาพ 3. ศูนย์กลางการบริการวิชาการและงานวิจัย และ 4. ศูนย์กลางยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพ

ภายใต้การคุกคามของการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปลายปี 2562 ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การขับเคลื่อนตามนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับด้านการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว แต่กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข ก็พยายามพัฒนาเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันด้านบริการสุขภาพซึ่งเป็นจุดแข็งของประเทศไทย ทั้งจากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่มีรายได้ดี มีคุณภาพสูง และยังมีการพัฒนาอุตสาหกรรมแพทย์ครบวงจรตามนโยบายของประเทศไทย 4.0 โดยคณะกรรมการอำนวยการเพื่อพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ ได้ให้ความเห็นชอบต่อการขับเคลื่อนนโยบาย Medical Hub ของประเทศไทย ในช่วงของการปรับตัวเชิงนโยบายเพื่อฟื้นฟูผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) โดยการเห็นชอบให้ “ประเทศไทยเป็นเมืองหลวงของโลกด้านการดูแลสุขภาพ” โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องประชาสัมพันธ์ตราสัญลักษณ์ Medical Hub ภายใต้แนวคิด “Healthcare Capital of the World” และกำหนดข้อความสำคัญสำหรับสื่อสารว่า “Beyond Healthcare, Trust Thailand” เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการกลับมาใช้บริการรักษาพยาบาลในประเทศไทย รวมทั้งการจัดทำ แพคเกจพิเศษ Shopping Online โดยเน้นสินค้ากลุ่มสมุนไพรและ OTOP

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดภูเก็ต

จังหวัดภูเก็ตมีสถานประกอบการเพื่อสุขภาพที่ได้รับการรับรองมาตรฐานจำนวนมากเป็นอันดับ 2 รองจากกรุงเทพมหานคร และมีความพร้อมในการเป็นศูนย์กลางด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนานาชาติ (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, 2558) และ C9 Hotel works (2016) ได้จัดทำรายงานสถานการณ์ข้อมูลด้านการท่องเที่ยว

เชิงการแพทย์ในจังหวัดภูเก็ต พบว่า จังหวัดภูเก็ตมีชื่อเสียงที่ดีในตลาดท่องเที่ยวเชิงการแพทย์โดยเฉพาะด้าน ศัลยกรรมความงาม และการชะลอวัย โดยร้อยละ 70 ของลูกค้าศัลยกรรมความงาม เป็นนักท่องเที่ยวจาก ออสเตรเลีย ซึ่งนิยมทำศัลยกรรมเสริมหน้าอก/ยกกระชับหน้าอก มีอายุระหว่าง 18-25 ปี ระยะเวลาพักอาศัยเพื่อ ทำศัลยกรรมในจังหวัดภูเก็ตเฉลี่ยโดยประมาณ 12 วัน ค่าศัลยกรรมตกแต่งเฉลี่ย 150,000 บาท และกลุ่มลูกค้าหลัก ในด้านบริการทางการแพทย์ด้านชะลอวัย คือ นักท่องเที่ยวชาวจีน ซึ่งนิยมบริการชะลอวัยโดยใช้ฮอร์โมน (Hormone treatments) โดยมีอายุเฉลี่ยระหว่าง 45-55 ปี ส่วนใหญ่มาเป็นคณะทัวร์เพื่อมาใช้บริการทางการแพทย์ ค่าบริการสำหรับการใช้บริการทางการแพทย์เพื่อการชะลอวัยโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 80,000 บาท ระยะเวลาการพักอยู่ใน จังหวัดภูเก็ตเฉลี่ยโดยประมาณ 5 วัน แต่จังหวัดภูเก็ตยังไม่ได้มีการจัดเก็บตัวเลขนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอย่างเป็นทางการ

นอกจากนี้ มีการขับเคลื่อน “ภูเก็ตแซนด์บ็อกซ์” เพื่อส่งเสริมโครงการยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ของจังหวัดภูเก็ตสู่เมืองท่องเที่ยวเชิงสุขภาพระดับโลกเพื่อพัฒนาเมืองภูเก็ตให้เป็นศูนย์กลางการบริการทาง การแพทย์มูลค่าสูง เชื่อมโยงการท่องเที่ยวนานาชาติ (International medical Hub world class Destination) และเป็นต้นแบบของการเปิดประเทศรับการมาเยือนของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ได้รับวัคซีนโควิด 19 ครบแล้ว ซึ่ง เป็นการแสดงให้เห็นถึงความพยายามของรัฐบาลและท้องถิ่นในการปรับความพร้อมของระบบโครงสร้างพื้นฐาน เทคโนโลยีวิทยาการทางการแพทย์และระบบบริการการแพทย์ รองรับการจัดการบริการทางการแพทย์ระดับ นานาชาติ สร้างโอกาสทางการลงทุนและส่งเสริมการจ้างงานให้กับประชาชนในพื้นที่ ในวิสัยทัศน์ใหม่ของการ ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย (Thailand New Normal Health Tourism) บูรณาการอย่างสร้างสรรค์สร้าง พัฒนาได้อย่างยั่งยืน

การวิเคราะห์องค์ประกอบการท่องเที่ยว 5A สำหรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดภูเก็ต

องค์ประกอบการท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ ดังนั้น แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งจะมีองค์ประกอบการท่องเที่ยวแต่ละด้านแตกต่างกัน และการกำหนดปัจจัยการประเมิน องค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เพื่อให้ได้ผลการประเมินออกมาได้แม่นยำและมีการ จัดการที่เหมาะสมต่อไป (Hanthong, 2000)

Dickman (1996) เสนอว่า สถานที่ท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว จำเป็นต้องประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก หรือองค์ประกอบ 5A คือ 1. สิ่งดึงดูดใจ (attraction) 2. ความสะดวกในการเดินทาง (access) 3. สิ่งอำนวยความสะดวก(amenities) 4. การบริการที่พัก(accommodation) และ 5. กิจกรรมการท่องเที่ยว (activities) โดยความน่าดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (attraction) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากเพราะเป็นสิ่งที่ กระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเดินทางมายังสถานที่นั้น องค์ประกอบอื่นๆ ก็มีความสำคัญ เช่น การขนส่งและความสะดวก ในการเข้าถึงแหล่งที่มา การเดินทาง (access) ในขณะที่สถานที่ท่องเที่ยวอาจมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ แต่สิ่ง เหล่านี้อาจไม่มีประโยชน์ หากนักท่องเที่ยวไม่สามารถไปสถานที่ดังกล่าวได้ นอกจากนี้ สิ่งอำนวยความสะดวก (amenities) หมายถึง สิ่งอำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภคพื้นฐานสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น น้ำ ไฟฟ้า โทรศัพท ห้างสรรพสินค้า และสิ่งอำนวยความสะดวกที่นักท่องเที่ยวต้องการ เช่น ร้านอาหาร โรงพยาบาล ธนาคาร ไปรษณีย์ บริการฉุกเฉินก็มีความสำคัญและอยู่ใน เงื่อนไขการให้บริการที่พัก (accommodation) ควรมีสภาพที่พัก

เพียงพอในสถานที่ท่องเที่ยว มีหลากหลายราคาและบริการที่เหมาะสม นอกจากนี้ สถานที่ท่องเที่ยวควรจัดให้มีกิจกรรม (activities) ต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวสามารถร่วมได้ในช่วงเวลาที่อยู่ในแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบการท่องเที่ยว 5A สำหรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดภูเก็ต พบว่า สิ่งดึงดูดใจ (attractions) จะพบว่าจังหวัดภูเก็ตยังไม่มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่เป็นแหล่งที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติอย่างจังหวัดใกล้เคียง อาทิ จังหวัดกระบี่ จังหวัดระนอง ซึ่งจะมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติที่น่าสนใจ น่าดึงดูดนักท่องเที่ยว ในส่วนของจังหวัดภูเก็ตจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในรูปแบบที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ธุรกิจสปา ธุรกิจร้านอาหารเพื่อสุขภาพ โรงแรมหรือที่พักเน้นการให้บริการทางด้านการส่งเสริมสุขภาพ เป็นต้น ซึ่งจะค่อนข้างเสียเปรียบคู่แข่งในจังหวัดใกล้เคียงในทางดำเนิน

การเข้าถึง (accessibility) จังหวัดภูเก็ตมีการเดินทางเข้าถึงได้สะดวกสบายทั้งทางบก ทางอากาศ และทางน้ำ แต่ประสบปัญหาในการเดินทางภายในตัวจังหวัดโดยจะสังเกตเห็นได้ว่าระบบขนส่งสาธารณะในจังหวัดภูเก็ตยังไม่ทันสมัย หรือคล่องตัวเท่าที่ควรหากนักท่องเที่ยวมีความประสงค์จะเดินทางด้วยรถโดยสารสาธารณะ ทำให้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เลือกใช้บริการรถเช่า หรือบริษัทนำเที่ยวในการเดินทางท่องเที่ยวภายในจังหวัด ในส่วนนี้จึงได้ถือว่าเป็นจุดอ่อน หรือประเด็นปัญหาค่อนข้างสำคัญของจังหวัดภูเก็ตที่ทางหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนต้องเร่งกันแก้ไข

สิ่งอำนวยความสะดวก (amenities) จังหวัดภูเก็ตถือได้ว่าเป็นแหล่งน่ายินดีทางการท่องเที่ยวเข้าสู่ประเทศในอันดับต้น ๆ เพราะฉะนั้นจะมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน และทันสมัยเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว หากมองในมุมมองของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแล้วนั้น จังหวัดภูเก็ต มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอและมีประสิทธิภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกทางการแพทย์ เห็นได้ว่าภูเก็ตมีโรงพยาบาลที่มีมาตรฐานในการให้บริการ อาทิ โรงพยาบาลกรุงเทพ โรงพยาบาลศิริโรจน์ สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ ภูเก็ตมีสปา ที่มีชื่อเสียงจำนวนมาก อาทิ บันยันทรี่สปา สุขุสปา เป็นต้น

ที่พัก (accommodations) ธุรกิจที่พักในจังหวัดภูเก็ตมีจำนวนมากมาย ทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ นอกจากนี้จังหวัดภูเก็ตยังมีที่พักที่เน้นให้บริการเฉพาะนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยเฉพาะอีกด้วย อาทิ ธิญญปุระ เฮลท์แอนด์สปอร์ต รีสอร์ท เดอะไลฟ์โค ภูเก็ต ซึ่งเป็นที่พักที่มีบริการทางด้านการส่งเสริมสุขภาพแบบครบวงจร ถือได้ว่าเป็นจุดแข็งในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดได้เลยทีเดียว

กิจกรรม (activity) กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดภูเก็ตจะมีทั้งในส่วนของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ อาทิ การทำฟัน การผ่าตัดเสริมความงาม เป็นต้น และกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ อาทิ การนวดแผนไทย แพทย์แผนไทยประยุกต์ สปา เป็นต้น กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดภูเก็ตมีค่อนข้างหลากหลายและเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว ถือได้ว่าเป็นจุดแข็งรองลงมาจากด้านที่พัก

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกด้วย PEST Analysis

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก PEST Analysis พัฒนาขึ้นโดย Francis J. Aguilar ในปีค.ศ.1967 โดยที่ PEST Analysis เป็นเครื่องมือที่ใช้เพื่อการวิเคราะห์แนวโน้มของตลาดและวิเคราะห์ภาพรวมของธุรกิจในอนาคตโดยอาศัยข้อมูลของการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยภายนอกต่าง ๆ ที่ธุรกิจหรือผู้ประกอบการไม่สามารถควบคุมได้ (Aguilar,1967) ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ประกอบด้วย ปัจจัยทางการเมืองและนโยบาย (political) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ (economic) ปัจจัยทางสภาพสังคม (social) และปัจจัยทางเทคโนโลยี (technological)

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกโดยใช้ PEST Analysis เพื่อชี้ชัดให้เห็นถึงสถานการณ์ภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในจังหวัดภูเก็ตทั้งในด้านบวกและด้านลบ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สภาพแวดล้อมภายนอกจังหวัดที่ส่งผลด้านบวกกับการเติบโตของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดภูเก็ต พบดังนี้

1.1 มีการเปลี่ยนโครงสร้างประชากรของโลกและประเทศไทยเข้าสู่สังคมสูงวัย ผู้สูงอายุเป็นกลุ่มที่อาจต้องการการรักษาพยาบาล นอกจากนี้ คนส่วนใหญ่ยังมีเงินรายได้จากเงินบำนาญ เงินบำเหน็จ และเป็นกลุ่มที่มีกำลังการใช้จ่ายสูง

1.2 ด้วยวิถีการใช้ชีวิตในสังคมที่มีการแข่งขันสูง คนในสังคมจึงทำงานหนัก ทำให้เครียด เหนื่อยล้า เจ็บปวดทางกาย และด้วยความกดดันจากภาระงาน ทำให้เกิดความรู้สึกไม่สบายกาย ผู้คนจึงหาวิธีป้องกันตนเองจากโรคร้ายโดยใช้วิธีการเสริมสร้างสุขภาพเพื่อป้องกันโรคร้าย จึงทำให้ส่งผลดีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

1.3 การทำศัลยกรรมตกแต่งความงามเริ่มเป็นที่ยอมรับในวงกว้างมากขึ้น ตัวแทนธุรกิจการท่องเที่ยวจึงมีการจัดทำรายการนำเที่ยวทั่วไป พร้อมด้วยการเพิ่มกิจกรรมศัลยกรรมความงามตามความต้องการของลูกค้า โดยคิดราคาเหมาแพคเกจ ถือเป็นอีกเทรนด์ท่องเที่ยวที่ตลาดต้องการในปัจจุบัน

1.4 ความทันสมัยของเทคโนโลยี นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงข้อมูลการท่องเที่ยวได้อย่างง่ายดาย ซึ่งมีผลกระทบต่อตัดสินใจของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูเก็ต

2. สภาพแวดล้อมภายนอกจังหวัดที่ส่งผลด้านลบกับการเติบโตของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดภูเก็ต พบดังนี้

2.1 ความผันผวนทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ส่งผลให้ธุรกิจการท่องเที่ยวหลายแห่งต้องปิดตัวลง จึงทำให้การเติบโตของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีการชะลอตัวของ

2.2 จังหวัดภูเก็ตมีคู่แข่งสำคัญในด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่สามารถแบ่งส่วนการตลาด เช่น จังหวัดระนอง จังหวัดกระบี่ ซึ่งมีทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติที่หลากหลายและกระตุ้นความสนใจของนักท่องเที่ยว

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในจังหวัดด้วย Functional analysis

Functional analysis เป็นการวิเคราะห์โดยพิจารณาจากสายงานหรือหน้าที่ของงานด้านต่าง ๆ เพื่อวิเคราะห์หาจุดอ่อน และจุดแข็งตามสายงาน ทั้งนี้การวิเคราะห์ด้วย Functional analysis วิเคราะห์จากปัจจัยภายในองค์กรที่มีความโดดเด่น หรือมีจุดด้อย โดยเปรียบเทียบกับคู่แข่งชั้นของธุรกิจ รวมทั้งเปรียบเทียบกับภาระดำเนินงานของกิจการที่ผ่านมาในอดีต ในการวิเคราะห์ Functional analysis ทำการวิเคราะห์ใน 6 ด้านหลัก ได้แก่ ด้านการบริหาร ด้านเทคโนโลยี ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ด้านการผลิต ด้านการตลาด และด้านการเงิน

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในโดยใช้ Functional analysis เพื่อชี้ชัดให้เห็นถึงสถานการณ์ภายในจังหวัดที่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดภูเก็ต ทั้งในด้านบวกและด้านลบ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สภาพแวดล้อมภายในที่ส่งผลด้านบวกกับการเติบโตของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในจังหวัดภูเก็ต

1.1 คุณภาพของการรักษาพยาบาลได้รับการยอมรับจากนักท่องเที่ยว และเป็นสิ่งสำคัญในการตัดสินใจเดินทางมารักษาพยาบาล ศัลยกรรม หรือทันตกรรม เช่น จังหวัดภูเก็ตเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว ทั้งชาวยุโรป ชาวเอเชีย ที่มารับบริการทันตกรรม เป็นต้น

1.2 มีเอกลักษณ์เฉพาะในการให้บริการ เช่น สปาพรีดีเมนต์โดยใช้ผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น บริการนวดแผนไทย สปาทราย และมุสลิมสปา สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยหนึ่งในการดึงดูดนักท่องเที่ยวที่ต้องการมีสุขภาพที่ดี หรือนักท่องเที่ยวในกลุ่มการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมสุขภาพในการเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดภูเก็ต

1.3 มีความได้เปรียบในด้านการเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในระดับโลก ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาได้ เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่สวยงามและอาหารขึ้นชื่อระดับโลก แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม สิ่งเหล่านี้ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการดึงดูดนักท่องเที่ยวที่ใส่ใจสุขภาพเลือกมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต เพราะนักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์จากการท่องเที่ยวที่หลากหลาย มากกว่าการเดินทางเพื่อมาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพียงอย่างเดียว

2. สภาพแวดล้อมภายในที่ส่งผลด้านลบกับการเติบโตของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดภูเก็ต

2.1 จุดอ่อนที่จะทำให้จังหวัดภูเก็ตเสียเปรียบคู่แข่งในตลาดท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้แก่ ทักษะทางด้านภาษาของบุคลากรที่ให้บริการ โดยบุคลากรที่ให้บริการยังมีการสื่อสารด้วยภาษาต่างประเทศไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ ซึ่งบุคลากรที่ให้บริการด้านนี้จะต้องมีทักษะในการใช้ภาษาต่างประเทศ เนื่องจากด้วยนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายหลักจะเป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

2.2 จุดอ่อนด้านความปลอดภัย เนื่องปัจจุบันอยู่ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (Covid-19) ส่งผลให้เรื่องความปลอดภัยจากโรคติดต่อที่อาจเกิดขึ้นได้จากการไปใช้บริการเป็นอีกหนึ่งปัจจัยหลักในการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว ส่งผลให้นักท่องเที่ยวมีความระมัดระวัง และต้องการความเชื่อมั่นในความปลอดภัยของสุขภาพมากยิ่งขึ้น

2.3 จุดอ่อนด้านการคมนาคมภายในจังหวัดที่ไม่สะดวก เนื่องด้วยจังหวัดภูเก็ตเป็นเมืองที่มีรถโดยสารประจำทางน้อย นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จึงต้องเดินทางด้วยรถรับจ้างเหมาคัน หรือรถเช่า ปัจจุบันจะเห็นได้ว่ามีข่าวเกี่ยวกับเหตุการณ์นักท่องเที่ยวโดนโกงราคาค่ารถโดยสารในจังหวัดภูเก็ตอยู่บ่อยครั้ง ซึ่งนี่ก็เป็นอีกหนึ่งเหตุผลที่จะส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้ประกอบการธุรกิจเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพควรมีการพัฒนาทักษะทางการสื่อสารด้วยภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ หรือภาษาจีน ให้กับบุคลากรผู้ให้บริการทางการท่องเที่ยวประเภทนี้ให้มากขึ้นให้บุคลากรเหล่านี้มีทักษะสามารถสื่อสารได้เป็นอย่างดี

2. ผู้ประกอบการธุรกิจเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพควรมีการร่วมมือกับภาครัฐ เพื่อจัดหรือให้บริการกิจกรรมใหม่ ๆ ให้สอดคล้องตามความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่อยู่ในวัยผู้สูงอายุ กลุ่มที่เกษียณอายุ ซึ่งในอนาคตคาดว่านักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะสามารถสร้างรายได้ให้กับจังหวัดภูเก็ตมากขึ้น

3. หน่วยงานราชการและผู้ประกอบการธุรกิจเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพต้องดำเนินการสร้างภาพลักษณ์ให้มีความน่าอยู่ มีความปลอดภัย เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยว

บทสรุป

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดภูเก็ต เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต โดยมีเป้าหมายหลักในการเดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อชมความงามของชายหาด ท้องทะเล และเยี่ยมชมความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว แล้วยังมีการแบ่งเวลาเพื่อมาทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอื่น เช่น การนวดแผนโบราณ สปา หรือการเดินทางเพื่อมาส่งเสริมสุขภาพของตนเองให้มีสุขภาพที่ดีขึ้น ในส่วนของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ถือได้ว่าเป็นนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทส่งเสริมสุขภาพ นอกจากนี้ ยังมีนักท่องเที่ยวอีกกลุ่มที่มีวัตถุประสงค์เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบบำบัดรักษาในจังหวัดภูเก็ตโดยตรง จากการวิเคราะห์ทั้งองค์ประกอบการท่องเที่ยว ปัจจัยภายนอก และปัจจัยภายในสามารถสรุปได้ว่าจังหวัดภูเก็ตพร้อมที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทั้งสองประเภทให้ได้มาตรฐานและสามารถรองรับต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของณารัตนา วีระกิจ และคณะ (2562) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ของจังหวัดภูเก็ตเพื่อยกระดับสู่การเป็นศูนย์กลางนานาชาติการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ พบว่า 1. นักท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ของจังหวัดภูเก็ตส่วนใหญ่มาจากประเทศออสเตรเลีย จีน รัสเซีย และตะวันออกกลาง นิยมใช้บริการผ่านบริษัทตัวแทนเชิงการแพทย์ (medical agent) และ 2. จุดแข็งของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดภูเก็ต คือ ตั้งอยู่ในทำเลที่มีชื่อเสียงและได้รับความนิยมระดับโลก ราคาและคุณภาพบริการที่ความเหมาะสม มีโรงพยาบาลที่ได้รับมาตรฐานรับรองระดับสากล (JCI) มีความปลอดภัยและมีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญและโปรแกรมการบริการที่หลากหลาย จุดอ่อนที่สำคัญคือ บุคลากรที่ดูแลการตลาดยังขาดความรู้ ความเข้าใจพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ปัจจุบันตลาดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเติบโตของการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพที่เห็นได้ชัดเจน คือ การเปลี่ยนแปลงด้านประชากรศาสตร์ จำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น วิถีชีวิตและพฤติกรรมของผู้ที่สร้างความเครียดในสังคม ความเหนื่อยล้า ดังนั้นการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อการบำบัดหรือเพื่อส่งเสริมสุขภาพให้แข็งแรงย่อมเป็นสิ่งที่น่าสนใจ สำหรับจังหวัดภูเก็ต ปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้เดินทางมาใช้บริการที่จังหวัดภูเก็ต เช่น ความเชื่อมั่นในความเชี่ยวชาญของผู้ให้บริการ ความเชื่อมั่นในความปลอดภัย ความเป็นเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์สปา เป็นต้น อย่างไรก็ตามจากจุดแข็งและโอกาส จุดอ่อนและอุปสรรคที่ได้ทำการสรุปมาแล้วนั้น หากจังหวัดภูเก็ตต้องการจะเป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพต่อไปในอนาคต สิ่งที่จังหวัดภูเก็ตควรดำเนินการ คือ กำหนดทิศทางการเชื่อมโยงและบูรณาการระหว่างบริการเชิงการแพทย์และการส่งเสริมสุขภาพของภูเก็ตที่เกิดจากความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จะเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาอัตลักษณ์ของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของภูเก็ต และเพื่อเป็นการเพิ่มขีดความสามารถทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดภูเก็ต

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ. (2562). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (MEDICAL HUB) (พ.ศ. 2560-2569)*. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2565, จาก : <https://www.thailandmedicalhub.net>.
- กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ. (2558). *กรม สบส.ขับเคลื่อนนโยบาย Medical Hub ไร้รอยต่อมุ่งสู่เมืองแห่งสุขภาพจะชูความเป็นเลิศด้านบริการสุขภาพ*. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 28 กุมภาพันธ์ 2565, จาก : https://www.thailandmedicalhub.net:8443 /display_news.jsp?id=N00000002198.

- ณาริญา วีระกิจ, ชัยนันต์ ไชยเสน, พุทธพร อักษรไพโรจน์ และศศิธร สนเปี่ยม.(2562). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ของจังหวัดภูเก็ตเพื่อยกระดับสู่การเป็นศูนย์กลางนานาชาติการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ. *วารสารวิชาการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*, 15(2), 35- 57.
- วาริพร ชูศรี และวรลักษณ์ ลลิตศศิวิมล. (2563). การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ : ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏวราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 7(2), 205-226.
- Aguilar, F. J. (1967). *Scanning the business environment*. New York: Macmillan. 239 pages.
- C9 Hotel Works. (2016). *Thai Hotel Management Company Overview*. [Online]. Retrieved February 28, 2022, Available : <http://www.c9hotelworks.com/downloads/thai-hotel-management-company-overview-2016-10.pdf>.
- Csapo, J. and Marton, G. (2017). The Role and Importance of Spa and Wellness Tourism in Hungary's Tourism Industry. *Czech Journal of Tourism*, 6(1); 55-68.
- Dickman, C.R. (1996). *Overview of the Impacts of Feral Cats on Australian Native Fauna*. Canberra : Australian Nature Conservation Agency.
- Francis, J. A. (1967). *Bright hup PM project management*. New Jersey: prentice–Hall.
- Global Wellness Institute. (2014). *The Global Wellness Tourism Economy 2013*. [Online]. Retrieved February 28, 2022, Available : <http://www.globalwellnesssummit.com>.
- Huang, Y. I. (2012). Forecasting the Demand for Health Tourism in Asian Countries Using a GM(1,1)-Alpha Model. *Tourism and Hospitality Management*, 18(2), 171-181.
- Karnjanakit, S. (2014). *Recreation and Tourism Industry*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Kianwatana, K. (2018). Situations and Trends of World and Thailand Health Tourism. *Journal of Cultural Approach*, 19(35), 77-87.
- Sookmark, S. (2011). *An Analysis of International Tourism Demand in Thailand*. Doctor of Philosophy. National Institute of Development Administration.
- Hanthong, S. (2000). *Tourism Management Potential in Phatthalung Province*. Master of Arts. National Institute of Development Administration.